

Často můžeme vidět děti obklopené hromadami hraček a ještě většími hromadami nesplněných přání. V takových případech se vztah mezi věcmi a lidmi evidentně obrátil zcela naruby. Dárek již neslouží k tomu, aby vyjádřil darování rodiče dětem, nýbrž jeho úkolem je zaměstnat dítě a umlčet pouhým předmětem jeho potřebu být s rodiči. Rodiče dávají dětem dárky, aby od nich měli pokoj a aby mohli v klidu odpočívat. Na odpočinek má však nárok snad pouze ten, kdo nemá děti, rodič by neměl dávat svým dětem místo sebe nějakou věc, jinak dítě nedostane lásku od toho, kdo by mu ji měl dát, a zakoření v něm zvyk marně hledat štěstí ve věcech.

„Co jsi mi přinesl?“, ptáme se i nadále, když už nejsme děti a když se už nemůžeme obrátit na rodiče tak jako kdysi. Léta běží a forma otázky se mění. Ptáme se života, sebe samých nebo kdovíkoho jiného: „Co je tu pro mě?“, „Co mám dělat, abych byl šťastný?“, „Jakou cestou se mám vydat?“ Příklad dítěte, které tutéž situaci prožívá mnohem jednodušeji a s větší upřímností, nám dal pochopit, že všechny tyto otázky klade člověk druhému člověku. Jejich explicitní forma, jež by lépe vyjádřila přání našeho nitra by tedy mohla znít: „Jsi tu pro mě? Jsi to ty, kdo mě učiní šťastným?“ Tato otázka ukazuje, že jsme si v jádru vědomi toho, že nemůžeme být ve svém životě soběstační a že naše realizace je možná pouze v životě s někým druhým.

Při hledání toho druhého však často scházíme z cesty a podobně jako dítě chceme vlastnit, věci či lidi. Dítě nebo člověk, který se necítí být milován, uvažuje zřejmě takto: „Moje otázka po někom, kdo by tu byl pro mě, nebyla zodpovězena. A jelikož nikomu na mě nezáleží, musím se o sebe postarat sám.“ V důsledku toho člověk stráví celý svůj život tím, že bude myslet jen na sebe a nic jiného než „já“ jej vůbec nebude zajímat.

Obecně lze říci, že je to případ konzumismu, který na dospělé působí stejně tak, jako lhostejní rodiče na své děti: každému přání je vyhověno, ale uspokojení je vždy jen povrchní, neboť zůstává na úrovni konzumu. Přání se tak vrací znovu, a to v ještě větší

intenzitě. Konzumní společnost umožňuje vlastnit mnoho věcí. Zabraňuje nám tak v růstu a v převzetí zodpovědnosti, protože nechce, abychom ji zpochybnili tak, jako dítě zpochybňuje otce lenošícího v křesle.

Mezitím mnozí svádějí boj o dosažení ekonomické soběstačnosti a tomuto cíli podřizují vše. Když svého cíle dosáhnou, těžko se jim podaří zastavit se. A člověk nemusí být zrovna strýček Skrblík nebo starý lakomec z Dickensovy Vánoční pohádky, i my můžeme do značné míry zničit svoji existenci tím, že věnujeme práci i ten čas, který bychom jinak mohli dát lidem. Dostane-li se člověk do situace, kdy pracuje příliš, je to často proto, že tak chrání sám sebe a vyhýbá se otázce, co s volným časem (žije-li sám), nebo proto, aby nemusel trávit čas v rodině, kde jsou třeba nevyřešené problémy.

Jiní hledají moc a cele se věnují kariéře, protože společenská hierarchie každému přiřazuje určitou roli, takže každý má přesně vymezené své úkoly a svá legitimní očekávání. Vnější hierarchie je předkládána jako žebříček hodnot, tedy jako vnitřní hierarchie. Již nejsem Alfréd Rossi, ale ředitel Rossi, profesor Rossi nebo úředník Rossi. Tak nepodstupuji riziko, že se ocitnu tváří v tvář druhému ve svobodném vztahu, do něhož není nic předem vepsáno a který by mě nutil, abych se druhému otevřel a abych byl vůči němu pozorný, čímž bych se vystavil riziku odříkání a zklamání.

Rovněž povrchní přátelství nebo krátkodobé citové vztahy často brání skutečnému setkání s druhým. Opakují se tak kliše z diskoték (kde mezi sebou lidé neprohodí jediné slovo), společné večere se známými, při nichž se hovoří pouze v banálních frázích, milostné zápletky, které končí v motelu, nebo dvojice přátel, kdy počáteční otevřenost jednoho vůči druhému se časem zredukovala na soubor bezvýznamných návyků. A to vše jen proto, aby člověk ve svém nitru nenalezl sebe sama a nemusel položit onu neblahou otázku: „Jsi tu pro mě?“

Tímto způsobem se život v podstatě řídí lží. Člověk předstírá, že pokládá skutečné otázky a že na ně nalézá skutečné odpovědi.